

ཟུན་གཉིས་དཔངས་སྒྲིམ་ཐུན་ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་སྐབས་གཉིས་པའི་དབྱས་འཛིན་སྒྲིམ་ཐུན་ཁབ་གི་ཡོ་
འཁོར་ཡོངས་ཁྲབ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་མཁས་ལྷན་པའི་ཡོ་གཞི་གས་པའི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་
བརྒྱུད་ནང་བཟུག་ཆོས་ཕྱགས་ཐོག་དཔ་དྲག

2008 ལོའི་ཟླ 3 & 4 ནང་བོད་སྐད་ཡོངས་ཀྱི་ཞི་ཁྲོལ་ཆེན་མོ་དང་བསྐྱབས་ཏེ། གཙུ་ཆེར་བོད་
བརྒྱུད་ནང་བཟུག་ལེས་རིག་གི་ཁོར་ཕྱག་ཉམས་གྲུབ་བྱ་བ་ཏང་ཞིང་།

སྐར་བྱུང་མ་ཕྱོང་བའི་བོད་མིའི་རང་ཕྱུས་མེར་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐབས་ཟུན་དེ་གི་ཆབ་སྲིད་སྒྲིམ་གཏན་
ཁྱེད་ཐོ་ཞིག་ཏུ་ཡི་ཕྱག་པའི་འབྲེལ་བ་རྒྱུད་གནང་གི་ཡོད།

2009 ལོའི་ཟླ 2 ནས་བཟུང་བྱོན་སྒྲིམ་བོད་མི 120 ལྷག་ཏུ་འདིར་སྒྲོབ་ཕྱག་དང་། ལྷ་བརྒྱུན། ལོ་
ཟུང་སྒྲིམ་མ་ཐོགས་ཞིབ་འབྲོག་མང་ཚོགས་ཆེད་མ་འབྲུ། གིས་རང་ཕྱུས་མེར་བསྐྱེད་གནང་བ་
དང་།

ཁོར་ནམས་པའི་ཁྲོད་ཀྱི་མང་པོ་ཞིག་གིས་བོད་མིའི་ཆོས་དང་རང་དབང་དང་འབྲེལ་བའི་རེ་
འབྲུག་བསྐྱབས་ཤིང་།

ཡང་བོད་མི་འགའ་ཞིག་གིས་ཡག་ཟུང་ཐར་མོ་སྐྱར་ཏེ་འདས་སྐོངས་སུ་གྱུར། དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་བོད་མི་
མང་པོས་བརྒྱུན་དགོན་ནམ་མཚོ་དེ་ཏེ། དགོན་ཐུང་ཁག་བཅས་ཀྱི་ཉེ་འཁྲིམ་སུ་རང་ཕྱུས་མེར་
བསྐྱེད་གནང་བ་རེད།

ཉེ་བའི་ཆར་བོད་མིའི་རང་ཕྱུས་མེར་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐབས་ཟུན་འདི་འདྲ་ཉི་འདས་པའི་མི་ལོ་དྲུག་
བརྒྱའི་རིང་འཇམ་སྒྲིབ་རང་བཞིན་གྱི་སྲིད་དོན་ཐོ་ཁྲོལ་ལས་འགྲུལ་གཞི་རྒྱ་ཆེས་ཐོས་དེ་ཆགས་
ཡོད།

2013 ལོའི་ཟླ 10 ཆེས་22 ཉིན་ཟུན་གཉིས་དཔངས་སྒྲིམ་ཐུན་ཆུལ་ཁབ་ཀྱི་སྐབས་གཉིས་པའི་
ཡོངས་ཁྲབ་རང་བཞིན་གྱི་སྒྲིམ་ཐུན་བསྐྱར་ཞིབ་ (Universal Republic Review) དང་
འབྲེལ། ཆུལ་སྒྲིམ་འབྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་ཐང་སྒྲིམ་ཐུན་ཚོགས་པ་ (FIDH) དང་ཆུལ་སྒྲིམ་བོད་དོན་
ཟུང་སྒྲིམ་ཚོགས་པ་ (ICT) གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་མིག་སྔའི་བོད་ཀྱི་ནང་པ་སངས་ཟུས་པའི་
ཆོས་ཕྱགས་ཐོག་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྐྱབས་འཛིན་ནན་མོ་བྱེད་བཞིན་པའི་དཔ་དྲག་གི་གནས་བབས་

ཐོབ་བརྩམས་བརྒྱུད་བརྒྱུགས་བྱས་ཡོད། དཔྱད་འཁེལ་གནས་སྐབས་དེ་འདྲ་ཐོན་མདོ་ཁམས་གར་ཁྲུལ་
ཏུ་མཐོན་གསལ་པོ་དེ་ལོར་བྱུང་བྱས་ཡིན་ཞིང་། རང་ལྷན་ཨེར་བསྐྱེད་གཞི་བྱུང་བྱེད་ཨང་མོས་ས་
ཁྲུལ་དེ་དག་ནང་བྱུང་གི་ཡོད།

གོང་གི་གནས་སྐབས་ཐོབ་བརྩམས་ནང་འཁོད་པ་འདི་ལྟར།

གཅིག “ཆོས་ལྟགས་ཨི་ཏྲ” དང་ཐོན་ནང་ཁྱ་སྤྱུལ་ཆོའི་ཡང་ཕྱིན་ཐོས་འཛིན་བད་དམ་དྲག

2007 ལོར་རྒྱ་ནག་གི་དཔྱད་གཞི་ཐོན་མཐོང་ཆོས་དང་ཡམ་ལྟགས་ཀྱི་སྒྲིག་ཤིང་དམིགས་འབེན་
ཏུ་འཛིན་པའི་བྱེད་ཐབས་བྱུང་སྐོར་བྱས་ཤིང་། ཐོན་བརྒྱུད་ནང་བཟུགས་ཆོས་ལྟགས་ཀྱི་གདན་
རབས་ཁག་ལ་ལྷན་ཅུང་དང་། ཐོན་གྱི་ཆོས་ལྟགས་དབྱེ་ཁྲིད་ཆོའི་དབང་ལྟགས་ཉམ་དམས་སུ་
གཏོང་བྱུང་ཐབས་སུ་རྒྱ་ནག་དམར་ཕྱོགས་ཆོགས་པའི་ཁྲོས་གཞི་ཁྲོམ་བརྒྱགས་བྱས།

དམིགས་སུ་སྤྱུལ་གན་དབྱེས་ཆོས་ལྟགས་ཐོན་དམ་ཁང (SARA) གིས་བཟུང་པ་འདི་ཉི་ཉེ། སྤྱི་
གཞུང་གི་ཆོག་མཆན་མ་ཐོབ་པའི་ཁྱ་མཐོང་ཡང་ཕྱིན་ཞུས་ནི་ཁྲིམས་འགལ་ཡང་། ཁྲིམས་སྲོལ་ཆེས་
ཅིང་ཏུ་བཏང་བ་ཡིན་ཁར། ཐོན་གྱི་ཡང་ཕྱིན་ཐོས་འཛིན་ཡམ་ལྟགས་ཀྱི་བད་འཛིན་དང་ཁྱ་མཐོང་
ཡང་སྤྱུལ་ཆོར་སྤྱོད་གཞི་སྤྱོད་སྤྱོད་བཅས་ནི་ཐོས་ཤིང་འཆམས་པ་ཞིག་གཞར་ཡང་མ་ཡིན།

2010 ལོའི་ཆུ་ཟླ 5 བར་རྒྱ་ནག་གི་དཔྱད་རིགས་ཆོས་ཐོན་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་གན་
ཐོན་དཔྱད་བདག་ཁྱ་མཐོང་གན་ཐོན་སྤྱུལ་སྤྱི ། ཁོང་གི་སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལྟགས་པ་དང་པའི་ཐོན་
མི་ཆོས་དྲུས་རབས་མང་པོའི་རིང་རྒྱལ་བའི་ཡོང་འཛིན་གྱི་ཡང་ཕྱིན་ཏུ་ཐོས་འཛིན་སྲོལ་ཡོད།
ཡང་ཕྱིན་འཆོལ་ཞིང་བད་ལྷ་པའི་ཁྱ་མཐོང་འཁེལ་གཞིགས་གནང་ཡོད་ལྟགས་ཀྱི་གན་ཅིང་ཉེས་
འགལ་བཀྱིས།

དཔྱད་ཡོ་བཏུན་བཏུ་དོན་ལྡར་ཐོན་པའི་ཁྱ་མ་ཐོང་དཔྱད་པ་ནས་བྱིར་བྱུང་བཏང་བ་མ་ཐད།
བཟང་བཅོན་བཀག་བསྐྱེད་བྱས།

དེར་མ་ཐད། དཔྱད་པ་དེའི་ལྷ་བ་གཅིག་བཅོན་ཏུ་བྱིར་ས་ཤིང་གཞན་ལྷ་བ་བཏུ་བཏུན་པ་སུ་གཞུང་
གིས་ “མི་དམངས་ཀྱི་གསར་བྱུལ་བ” ཏུ་འཁོད་པའི་ཉེས་མིང་ལོག་བྱིར་བྱུང་བཏང་།

གསལ་གྱི་གནད་དོན་འདི་རིགས་ནི་ཆོས་ལྟགས་དམ་དྲག་དང་ལྷ་པའི་ཁྱ་མཐོང་བཟུས་སྤྱོད་ཏུ་དཔྱད་
པའི་འཛིན་སྤྱུལ་དེའི་འབྲས་སུ། གོང་གི་དཔྱད་ཡོ་བཏུན་བཏུར་ཐོན་པའི་གན་རག་དབང་སུ་

མཚོས་རང་སྐྱོན་ལངས་ཅིང་ཁྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་ལ་རེད།

ཡིན་ན་ཡང་། དཔོན་རིགས་མཚོས་ཁོང་གིས་རང་སྐྱོན་བཅད་པའི་ཡིག་ཐོག་ཁ་ཆེ་མས་བཅན་
འཕྲོག་གིས། **གསལ་ཐོག་དགོན་པའི་**གྲུབ་མཐོང་དེ་ཕྱིན་ཁོང་གི་འདས་ཆུན་སྒྲིབ་སྒྲོལ་མི་བྱེད་པ་དང་།
ཁོང་གི་འདས་ཆུན་གི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་ལྟགས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གི་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་ལྟར་སྐྱོར་གནང་
དགོས་པའི་བཀའ་བྱ་བ་སྒྲགས།

གཉིས། རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་སྐྱ་པར་བཀག་སྡོམ།

རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་སྐྱ་པར་བཀག་སྡོམ་སྟོན་མི་ཚོས་པའི་སྲིད་གཞུང་གི་བྲིམས་མཐུན་བྱེད་ཐབས་དེ་
གསལ་ཐོག་ཉལ་སྐྱོན་ཐབས་བྲལ་ན་འདྲ། བྱ་འགྲེལ་དེའི་འབྲུག་ཟ 1994 ལོའི་ **“སྐབས་གསུམ་**
པའི་ཐོག་དགོན་འདུ་ཚོགས་” (Third Forum on Tibet Work) ལས་གསོང་ཐོར་ཉལ་སྐྱོན་
རེས།

ཆུ་ནག་སྲིད་གཞུང་གིས་ཐོག་མི་ཚོས་རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་བཅངས་པའི་མི་བྱེད་པའི་ཡིག་ཐོག་དེ་འདྲ་བྱ་
ནག་དམར་བྱོལ་སྐྱོན་ཐབས་པའི་ཡར་ཞེན་ཏུ་བརྩོན་བྱེད་ཐབས་འཚོལ་གྱི་ཡོད་པ། དེའི་སྐྱ་
མཆན་གི་ཐོག་མི་རིགས་ཀྱི་ཐོ་ཐོ་མཚོན་བྱེད་དང་དེའི་ཆ་བར་ལྷན་ཐུང་བའི་སྐྱེས་པ་རེད།

ཆུ་ནག་སྲིད་གཞུང་གི་སྐྱ་ཆབ་ཚོས་རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་སྐྱ་པར་བཀག་སྡོམ་སྟོན་ནམ་བདག་གཉེར་བྱེད་
པར་ཆ་བྲིམས་ཀྱི་བཀག་སྐྱོར་གང་ཡང་ཅི་ཡང་མེད་པ་སྐྱོན་འབྱོར་སྐྱོར་གནང་ཡོད་ཏུང་། རྒྱ་སྐྱོན་ཐོག་མི་མང་
ལོས་ཀྱིས་ཁོང་གི་སྐྱ་པར་མི་བཀག་སྐྱོར་གནང་བྱེད་ཀྱང་། དཔོན་རིགས་མཚོས་དེ་དྲུང་མི་སྒྲིབ་དང་
དགོན་སྐྱོན་ཁག་གི་རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་སྐྱ་པར་ཅི་ཡང་བར་གཏོང་གི་ཡོད།

རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་བྱ་ཡངས་བྱས་ཞབས་ལ་བྱ་མཐུན་བཀོག་འགོག་བྱེད་ཅིང་། ༡༨ དགོན་སྐྱོན་ཁག་གིས་ཀྱི་
དགེ་འདུན་པ་ནམས་སྟོང་ལོ་བརྒྱད་པའི་ཐོག་ཆི་མོལ་ཆེན་མོར་མཉམ་འབྲེལ་སྐྱོན་གནང་ཡོད་ཤིང་། རྒྱ་
ཆས་དམག་གིས་རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་སྐྱ་པར་སྐྱོང་དམ་ཕྱག་བཀོད་པ་འཕམ་ནག་ཉལ་སྐྱོན་བཟོས།

རྒྱ་ཡའི་ཁྲ་མའི་འདྲ་རིས་བདག་གཉེར་བྱེད་པ་འཕམ། ཡང་ན་འདྲ་བཟུས་སྐྱག་པ། ཅི་འཚོང་མི་ཚོས་
པའི་དམ་བསྐྱེད་དེ་ཅི 1994 ལོའི་མཐོན་གསལ་དོད་པོའི་སྲིད་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་དོན་དེ་རིགས་དངོས་
དང་བརྒྱད་པའི་སྐྱོན་སྐྱོན་སྐྱོན་ཡང་སྐྱོན་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

གསུམ། དགོན་སྐྱོན་ཁག་ཏུ་སྐྱོང་སྐྱོང་འཛིན་བྱེད་ཐབས་གསར་བ།

ཉམས་ལེན་བརྒྱུད་པའི་ཐོན་ལེན་གྱི་ཆོས་ཆེན་མོ་དང་འབྲོག་ས་ཉེ་ཁྱུ་ནག་སྲིད་གཞུང་གི་ས་ཐོད་ཀྱི་དཔོན་མེ་
ཁག་ནང་ཉམས་འབྱུང་དང་དཔོན་པའི་ཡས་དོན་དང་བྱེད་སྒྲུབ་ཉམས་འཛིན་བསྐྱེད་པའི་གྲུབ་ས་
བཀའ་སྒྲུབ་པ་མ་ཟད།

དམིགས་ཀྱི་རྒྱ་ནག་གི་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་ “ཁྲིམས་མཐུན་སྒྲོབ་གསོ” ཞེས་པ་ཞིག་བཙན་ཤིང་
ཀྱིས་ཡག་ཤིན་ཏུ་བཏབ་པས། རྒྱ་བཙུན་ཚོས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་སྲིད་གཞུང་གི་ས་རང་གི་ཚོས་
ཕྱགས་དང་། དཔོན་པ། བཙུན་དཔོན་བཅས་ཀྱི་ཉམས་འཛིན་བྱེད་པར་དབང་ཤིན་བྱེད་དཔོན་ཁར།
མོད་གི་སྒྲོབ་གསོ་དེ་འདྲར་སྒྲོབ་གཉེར་བྱེད་དཔོན་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

“ཐོད་ཀྱི་དཔོན་མེ་ཁག་གི་ཡས་དོན་ནམ་བྱེད་སྒྲོབ” ཉམས་འཛིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་གསར་བ་དེ་འདྲ་
ཐོད་རང་སྒྲོབ་སྒྲོབ་ས་ཀྱི་ཁོངས་ཚུན་མ་ཡིན་པའི་རང་སྒྲོབ་ས་ཁུལ་བཙུ་ཆའི་དབྱ་ལྷག་ནང་ཕྱགས་
བྱེད་འཐེབས་ཡོད་པ། ཁྲིམས་ཕྱགས་ཀྱི་བྱ་རིམ་དེ་འདྲ་ཉི་མ་དེ་རིང་ཡང་ད་དུང་ཡག་བཟུང་བྱེད་
ཀྱང་ཡིན་འདྲ།

བྱེད་ཐབས་གསར་བ་དེས་ཀྱིས་འབྲུག་གི་དུས་ན་ཐོད་རང་སྒྲོབ་སྒྲོབ་ས་ཀྱི་བྱེད་ཀར་བྱེད་ཀྱང་ཚོན་
སྲིད་པ་རེད།

ཉི་མ་དེ་རིང་ཡང་རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་རམ། དམར་ཕྱོགས་ཚོགས་པའི་དཔོན་རིགས་ཚོ་ཐོད་ཀྱི་
དཔོན་མེ་ཁག་ནང་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཡོད།

དོན་དངོས་ཚོག་གསར་དུ་བཙུགས་པའི་དཔོན་པའི་དོ་དམ་ལྷན་ཚོགས་ཁག་གི་དམར་ཕྱོགས་
ཚོགས་པའི་ཀྲང་འཛིན་ཡས་བྱེད་ཚོས་འགོ་ཁྲིད་གནང་གི་ཡོད་པ། 2011 ལོའི་ཁྱི་ལྷ 11 ནས་
སྲིད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཚོས་བྱ་འགྲུལ་དེའི་འགོ་བཙུགས་ཤིང་། 2012 ལོའི་ཁྱི་ལྷ 2 ནང་
ཡོངས་ཀྱི་མཐུག་བསུས།

ཐོད་རང་སྒྲོབ་སྒྲོབ་ས་གྲུ་སྒྲིག་ཕྱ་ཡོན་ཚོགས་པའི་དུང་ཆེ **ཆིན་ཁོན་སྐྱ་ཡིས་** ཉང་མི་ཚོར་བརྒྱད་དོན།
“ཐོད་ཀྱི་དཔོན་མེ་ཁག་ཏུ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་པའི་དམར་ཕྱོགས་ཚོགས་པའི་ཀྲང་འཛིན་ཡས་བྱེད་
གཙོ་གྲས་ནམས་པས་རྒྱ་བཙུན་ཚོ་རང་རྒྱལ་ཡ་དག་འཛིན། རང་གི་ཚོས་ཕྱགས་ཡ་དད་གྲས། རང་
རྒྱལ་གྱི་སྲིག་ཁྲིམས་དང་ཆ་ཁྲིམས་སྤྱད་བཅི། རྒྱལ་ནང་བཏན་ཉིད་ཉེན་སྲུང་། མི་རིགས་ཞི་འབྲིག་
ཆ་མཐུན་བཅས་ཀྱི་སྒྲོབ་ས་ཕྱགས་གཡ་ཆེན་རང་བཞིན་ཞིག་ཆགས་པར་ཁག་ཐག་བྱེད་དཔོན་”
ཞེས་ཟེར།

དཔར་ཕྱོགས་ཚོགས་པའི་ཀླུ་འཁྱིལ་ལས་བྱེད་འདི་རིགས་ལ་ད་རྒྱུ་ལོད་ཀྱི་ལྷ་བཙན་ཚོ་ཡར་
ཐོན་དང་རྒྱལ་གཅིས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཁྲིད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཁོ་ལ་ཚོ་རང་གི་ཕྱོགས་ལྷ་བཙན་ཚོ། ཁོ་
ཚོ་དང་ཁོར་ཚོའི་ནང་མིའི་གནས་ཚུལ་འཚོལ་བསྟུ་བྱེད་དགོས་པར་བསྐྱེད།

བཙན་ཚོད་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་གཅིག་འདྲ་ཡིན་ཏེ། རོན་ལ་ལྷ་བཙན་ཚོ་མ་ཡིན་པའི་ལོད་རིགས་
མང་ཚོགས་ལ་འདྲ་ལྟོག་ནན་མོ་བྱ་རྒྱུར་དམིགས་བརྒྱགས་ཡོད། གཞུང་འབྲེལ་བརྒྱད་ལས་ཁག་
གིས་གསོང་ལོར་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ལོ་ལྷོ། ལས་ཚོལ་རྒྱ་ཁག་ 5,000 དང་ལས་བྱེད་ 20,000
ལྷན་ཅིག་རྒྱ་ནག་གི་དུས་ཀྱིས་འདེམ་འདོགས་གིས་ལོད་རང་སྟོང་སྟོང་སྟེ་མངའ་ཁོངས་ས་ཁུལ་
ཁག་ཏུ་གཏན་ཚུགས་བྱ་འཆར་ཡོད་ཟེར།

བཞི། གནས་ཚུལ་དང་དཀའ་ཁག་གི་སྤྱིད་བྱས་གཡོལ་བའི་རྗེས་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་སྟོབ་གསོ།

ལོད་མི་ཚོ་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མར་མཇུག་པའི་ཁོར་གི་གསུང་ཚོས་རྒྱ་ལའི་གོ་མཁུ་ཉག་གཅིག་བྱ་ནི་
འགོར་ཅིང་འབྲེལ་བྱ་བྱིར་ཡོག་པ་འདྲ། ཡང་ན་ལོད་ནས་གཏན་ཏུ་ཁ་འབྲེལ་དགོས་པ་དེ་རེད།

ལྷ་ལ་སྟོལ་གོ་མས་གསེས་ལྷར་ལོད་མི་མང་པོ་ཞིག་རྒྱ་གར་ནང་ལྷ་ལ་སྟོར་གནས་ཚུལ་བྱ་ཤིང་སྟེ་
ཡོད་ལ། ལོད་ནང་བྱ་བྱ་གཞོན་རེ་དཔ་དང་རྒྱ་ལའི་ཁ་བྲལ་རིང་ལྷགས་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་བཅས་ཀྱི་
ཁྲིམ་པས། 2012 ལོའི་ཆུ་ཟླ་1 ནང་རྒྱ་གར་ཏུ་**“ལེས་ཡོན་སྤྱིད་རྒྱས་བསྐྱར་ཞིབ་”** གྱི་བརྒྱད་
གཞིའི་ཐོག་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མར་གསུང་ཚོས་རྒྱ་མཁན་ལོད་མི་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོ་བྱིར་ལོད་ལྷ་བྱ་ཡོག་
པར་བཀག་བསྐྱེད་བྱས་ཡོད།

འབྲེལ་བྱུང་བཀག་བསྐྱེད་འཁེབས་མཁན་ཚོས་རྒྱ་གར་ནང་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མར་གསུང་ཚོས་རྒྱ་ལའི་
སྐལ་བ་མ་མཐོང་།

རྒྱ་གར་བྱ་ཡོང་མཁན་ཚོའི་ཁྲོད་ཀྱི་འགྲོ་ལམ་མི་གཅིག་པའི་ལོད་མི་མཇུག་སྟོར་བའི་ཁ་གསལ་ལོར་
བསྐྱེད་འཁེབས་ཏེ། གཟུང་འཁོར་རེ་འགའ་འདྲ། ཡང་ལན་ཡེར་ཁྲ་བ་འགའ་ཞིག་རིང་ཁོ་ཚོ་གར་
ཡོད་གང་འདྲག་གི་གནས་ཚུལ་ཐོས་དཀའ་ཞིང་།

བཀག་བསྐྱེད་ཁང་བྱ་བཟའ་མི་དང་བྱིས་མི་ཁ་ཁར་བཏང་བྱེད། མཇུག་བཟུགས་ཁ་གསལ་གིག་
གིས་ལྷན་བཅོས་བབྱི་བར་དང་ཡིན་གནང་ཅིང་།

དེ་དང་རྒྱས་མཚུངས་ལོད་གར་ཕྱོགས་མདོ་ཁམས་ལྷ་ལ་ནས་ལྷ་ས་བརྒྱུད་རྒྱས་འཁོར་དབང་ཆེན་ལ་

ཡོད་པ་ལྟར་ཐོག་མའི་མང་པོ་གི་གཞི་རྒྱ་ཐོག་ཏུ་ཡོག་པའི་ཡམ་བར་ནས་འཁྱེད་འཁྱེད་བཞག་བསྐྱེད་
བྱས་པ་དང་།

ཁོང་རང་ཚོ་ལྷ་སའི་གནས་ཆེན་ཁག་དང་། རྒྱ་ཁར་། ཡོ་བྲལ་ཡོ་ཏེ་ཡ ༩ ཇོར་ཐོག་གི་ཡོ་གསར་
སྐབས་ཀྱི་ཡུལ་སྐོལ་བྱེད་སྐོལ་སྐོལ་ཡོད་ཤིང་། བཅས་ཀྱི་གནས་སྐོར་མཆོད་མཆེད་བྱེད་ཏུ་བཅུག་
ཅིང་པ་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་གི་དཔོན་རིགས་སམ་སྐོར་སྤྱད་དམག་གི་སྐོར་རོས་ནས་ཁོང་ཚོ་ཕྱིར་སོ་
སོའི་ལ་ཡུལ་ཏུ་ཕྱིར་ཡོག་ཏུ་བཅུག་ཡོད།

ཨ། རྒྱ་བཙུན་ཚོར་མནར་གཅོད་གཏོང་བ།

ཚོས་ཕྱགས་ཚོ་ག་དང་དང་ཡོས་ཀྱི་དམར་ཕྱོགས་ཚོགས་པའི་འཛིན་སྐྱོལ་ལྷ་བྱར་མཐོང་གི་ཡོད་
སྐབས། དེ་དམིགས་འབེན་ཏུ་བཟུང་སྟེ་དགག་རྒྱག་ཆ་ནན་གཏོང་གི་ཡོད། དེ་ཚུན་རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམས་
འགལ་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་རོས་ནས་ཐོག་གི་ཚོས་ཕྱགས་བྱེད་སྐོར་ཁག་གི་ “ཁ་བྲལ་རིང་ཕྱགས་” དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད་ཕྱགས་རྒྱ་མཆོན་ཏུ་བཟུང་སྟེ། མི་སྐོར་སོ་སོར་ཁྱོད་འཁྱེད་གས་ཐེར་འདོན་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཀྱོང་
།

དེ་འདྲ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས། ནང་བའི་རྒྱ་བཙུན་ 58% ལྷག་ཏེ་ཡམ་རྒྱ་ནག་གི་ཆབ་སྲིད་
བཙོན་མ་ཆགས་ཡོད། རྒྱལ་ས་ཕ་ལོན་ཁྲོན་ (Washington DC) ནང་གཏན་གཞི་བྱས་པའི་རྒྱ་
ནག་སྐོར་གྱི་ཡ་རིའི་དཔྱད་སྐོར་ཚོགས་འཛིན་སྐྱོང་སྟན་ཁང་ (The Congressional-
Executive Commission on China) གིས་ཐོག་གི་ཚོས་ཕྱགས་དང་ཆབ་སྲིད་བཙོན་མ
824 ལྷག་བཞག་བསྐྱེད་ཐེབས་ཡོད་སྐོར་སྟན་ཅིང་ལྷས་ཡོད།

གོང་གི་གནད་དོན་འདི་དག་གི་ཁྲོད། 2008 ཡོའི་ལྷ་བཞི་བར་འཁྱེད་འཁྱེད་འཐེབས་པའི་འབྲས་
སྐོར་དགོན་གྱི་རྒྱ་བ་ཀན་པ་གསུམ་གྱི་བདེ་འཇགས་དང་བདེ་ཐང་ཐད་སེམས་འཁྱེད་ཆེ་ཞིང་།
ཁོང་གསུམ་ཡོའི་བྲས་གྱི་རྒྱ་བ་གཉིས་ལ་མི་ཡོ 20 ནས་ཆེ་བཙོན་གྱི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་པ་དང་།
2008 ཡོའི་ལྷ་ 3 ཆེས་ 10 ཉིན་ལྷ་སའི་ཐོག་གི་ཞི་ཁྲོལ་ཆེན་མོར་འབྲས་སྐོར་དགོན་གྱི་རྒྱ་བ་ཚོས་
སྟེ་ཁྲིད་མཐུད་ཀྱིས། འབྲས་སྐོར་དགོན་པར་ཕྱ་མཐུད་བྲག་གཞོན་བྱེད་ཕྱས་ཅིང་།

དགོང་ཡོ 37 ལ་མོན་པའི་ལྷ་བྲང་དགོན་གྱི་རྒྱ་འཇགས་དབྱེད་སྐྱོན་པ་རྒྱ་ནག་གི་བཞག་བསྐྱེད་
ཁར་ཏུ་མནར་གཅོད་ཡ་ར་བ་བཏང་བྱེད་ 2011 ཡོའི་ལྷ་ 4 ཆེས་ 3 ཉིན་འཇགས་སྐོར་སྐྱོན་
ཡོད། རྒྱ་སྐྱོན་པ་ལགས་ཀྱིས་ 2011 ཡོའི་ལྷ་ 4 ཆེས་ 9 ཉིན་བྱི་ཁྲིད་གི་གསར་འགོད་པའི་མཐུན་

སར་བོད་མི་དེ་དག་ལ་སྒྲིག་འབྲེལ་བརྒྱུ་གནད་བར་སྐྱོན་བྱས་ཏེ་འཁྱུ་བཟུང་བ་ལྟ་བུ་གཉེས་བཅུ་ས་
པ་རེད།

ཆེད་མི་ལྟ་བུ་ཞིང་ཞིང་ཆེན་གྱི་ལྷན་མཉེན་པོ་དེ་གི་ས་རབ་སྐྱོན་ཁྲུལ་བཅིང་སྒྲུ་རྒྱུ་གི་དམིགས་པ་
གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་རེད།

དྲུག་སྒྲུལ་གཅེས་སྒྲོལ་གསོ་དང་མི་མཐོན་པ་འི་ནན་སྒྲུལ།

2008 ལོའི་ཟླ 4 བར་བོད་རབ་སྐྱོན་སྒྲོལ་སྒྲུ “ཁྲུལ་ཆེ་བའི་གཞི་ལྡན་སྤྱི་དུས་བསྐྱར་ཞིབ་” ལྷ་
བ་ཞིག་འགོ་བརྒྱུ་མས་པ་གི “སྒྲུལ་ཁོངས་ཁ་བྲལ་དང་འཁྱུག་ཐིང་གི་བྱུར་སྐྱོན་ཡིན་ཞིང་། ཆིག་
སྒྲིལ་དང་བརྟན་མཉེན་གི་བདེ་སྐྱོད་ཡིན་” རྒྱགས་གྱི་འཛོད་སྐད་ཅིག་རེད།

དམིགས་སྤེལ་གི “གཞི་ལྡན་སྤྱི་དུས་བསྐྱར་ཞིབ་” གྱི་དམིགས་འབེན་གཞུང་མེད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་།
ཟམ་མ་ཆད་པ་འི་སྒྲུ་གཞི་གི་བྱ་འགྲུལ་ ༩ ཏེ་ལམ་ཟླ་ལོ་གསུམ་རིང་སྒྲུ་མཐུན་ཡོད་གས་ཆེ། དེ་
རིགས་མིག་ལྡེ་དགེ་འདུན་པ་ཆོའི་བྱ་སྐྱོད་ལེགས་བཅོས་ཡོད་རག་བར་བྱ་བྱ་མཐུན་ཁྲུལ་ཆེར་
བསྐྱེད་ཡོད།

དེར་མ་ཟད། ལྷ་ས་ཁུ་དག་འཛུན་དམིགས་དང་། མེ་ར་དམིགས། འབྲས་སྒྲོང་དམིགས་བཅས་ལོ་དུ་
དམིགས་སྤེལ་ཆེ་ཁག་གསུམ་ནང་དགེ་འདུན་པ་ལལ་ལོ་ཆེ་སྤྱིར་བྱད་བཏང་བ་དང་འཁྱུ་བཟུང་བཅོན་
འཁྱུག་བཅུས་ཡོད།

2008 ལོར་འབྲས་སྒྲོང་དང་དག་འཛུན་དམིགས་གཉིས་ནང་ཁྱོན་སྒྲོལ་གྲུ་བ 1,200 ལྷག་སྤྱིར་བྱད་
བཏང་བ་སྒྲུ་གཞི་གི་གཞུང་འབྲེལ་བསྐྱེད་པམ་ཁག་གི་ས་གྲུང་མཐུན་གསལ་རེད།

དམིགས་སྤེལ་གི་ས་གྲུ་བ་དེ་ཆོའི་མིང་མ་བཟད་ནའང་། ཁོང་ཆོ་སྤྱིར་དམིགས་ནང་བྱ་ཡོད་མི་ཆོག་
པ་འི་བསྐྱུགས་གཏམ་དང་བཅས་ཁོ་ཆོའི་མིང་ཡིག་རེ་རེ་བཞིན་སྐྱར་ནས་ཁྱོམས་བསྐྱུགས་བྱས་
ཆེར་འདུག།

གྲུ་གཞི་སྐྱོད་པ་འི་སྒྲུ་སྐྱོ་ཡོངས་རྒྱུ་སྤྱིར་ “སྐྱོ་འབྱེད་མི་ཆོག་” ཅས་བན་ཡིག་སྐྱར་འདུག་ཅིང་། དེ་
སྐྱར་སྐྱོད་མཐུན་ཆོ་ཡིན་ལྟར་། ཁང་སྐྱོར་དེ་དག་ནང་འགྲོ་བའི་ཆོག་མཆན་ཡིད།

སྒྲུ་གཞི་གི་དམིགས་རིགས་ཆོས་ལོ་དུ་ནང་བསྐྱེད་རིག་གནས་གྱི་བསྐྱེད་གནས་ཆེ་ཁག་ནས་མི་ཁྱོན་
ཞིང་ཆེན་མདོ་སྐད་ར་བ་ཁྲུལ་གྱི་གི་ཏེ་དམིགས་སྤེལ་བཟུང་ཡོད།

[illegible]

གསུམ་ཀྱི་མཆམས་སྒྲིབ་གནད་བསྐྱེད་འདི་ནི 2013 ལོའི་ཟླ 10 མེས་ 22 ཉིན་རྒྱ་ནག་གི་
དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐབས་གཉིས་པའི་ཡོངས་ཁབ་རང་བཞིན་གྱི་ཡོ་འཁོར་བསྐྱར་
ཞིབ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་སྲིད་པས། དེ་ལ་རྒྱུ་སྒྲིབ་ཡོང་བའི་རེ་སྒྲུབ་སྟོན་ནས་བྱ།

༡ རྒྱ་ནག་གི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཐོད་རིགས་ཡོངས་ལ་ཁོ་རང་ཆོད་ཀྱིས་སྒྲུབ་ཐོན་པ་
གཞིས་དང་ཆོས་ཀྱི་གསུང་བྱེད་སྟེ་ཁོ་རང་ཅི་བས་ཀྱང་སྒྲོད་དགོས་ཤིང་། བསྐྱར་ཞིབ་སྲིད་རྒྱུ་
དེས་ཐོད་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་ཆོས་ཀྱི་གསུང་། རྒྱལ་སྒྲུབ་ཐོན་པ་གཞིས་བཙན་སྒྲོད་མེད་རྒྱལ་ན་
ཏུ་བཏང་སྟེ། དཀའ་སྤྱད་བཟོས་ཤིང་འབྲུག་རྒྱུ་བསྐྱར་སྒྲོད་ལྟེན་པ། ཐོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རང་
དབང་ལ་བཙུག་བྱེད་དགོས།

༢ རྒྱ་ནག་གི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཐོད་ཀྱི་སྒྲུབ་ཆོད་ཡང་སྲིད་དགོས་འཛིན་ཐད་
བར་ཆད་གཏོང་བའི་གཞུང་འབྲེལ་སྲིད་རྒྱུ་མཆམས་འཛོག་གནད་དགོས།

༣ རྒྱ་ནག་གི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་གསུང་སྤྱད་ཁབ་གི་དོད་མཆོག་སྤྱད་བྱིས་
འཛིན་བྱེད་དགོས།

༤ རྒྱ་ནག་གི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ཚོག་འབྲུག་བྱུང་བཀག་
བསྐྱེད་འཛིན་པས་པའི་ལྷ་བཙུན་ནམས་སྒྲོད་བསྐྱེད་དང་། ཁོར་ཆོ་བྱིས་རང་དགོན་ནང་ཡོང་ཏུ་
གཞུག་དགོས།

༥ རྒྱ་ནག་གི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མི་མཚན་པའི་ནན་རྒྱལ་ལག་བསྐྱར་ཐད་ཉོག་ཞིབ་
མཐིམ་བྱེད་དགོས་པའི་འགན་ཁུར་དང་ཡིན་དང་། འགན་བབ་འདི་རིགས་རྒྱུན་འབྲུག་ཆེད་ས་
ཆེ་བའི་ཉེས་དོན་རིགས་ ༩ དམིགས་ལྟ་རྒྱ་བ་གི་ཉི་དགོན་གྱི་དགེ་འབྲུག་པ་མང་པོ་ཞིག་གར་བྱིད་ཆ་
མེད་ཀྱི་གནད་དོན་ལྟ་བུ། འོས་ཤིང་འཆམས་པའི་སྒོ་ནས་ཆད་གཅོད་ལག་བསྐྱར་བྱེད་དགོས།

༦ རྒྱ་ནག་གི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་གསུང་བྱེད་སྟེ་དང་ཆོས་དང་། ཆབ་སྲིད་སོགས་
ཀྱི་ཉེས་དོན་ཚོག་འབྲུག་བྱུང་བཀག་བསྐྱེད་བྱས་པའི་ཐོད་རིགས་བཙུན་པ་ནམས་སྒྲོད་བསྐྱེད་
གཏོང་དགོས་པ་མ་ཟད། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ཚོག་འབྲུག་བྱུང་བཀག་བྱེད་བྱེད་པའི་ལྷ་བཙུན་ནམས་ཆ་
བྱེད་གར་ཡང་མེད་པའི་ཚོག་སྒྲོད་བསྐྱེད་བྱེད་སྟེ་མོ་མོའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནང་ཡོང་ཏུ་གཞུག་
དགོས།

འབྲེལ་གཏུག་ས་དང་ཞིབ་པུ་འཛིན་གནས་སྒྲུབ་གཤམ་གྱི་དྲ་མིག་སྤྱོད་གཞིགས་རོགས།

རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྤྱི་མཐུན་ཚོགས་པའི་དྲ་མིག་ས། FIDH:

asia@fidh.org; www.fidh.org/asia

རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་དོན་རྒྱུ་རྐྱེན་ཚོགས་པའི་དྲ་མིག་ས། ICT: info@savetibet.eu;

www.savetibet.org

རྒྱུ་མཆན།

1(UDHR) རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་བསྐྲགས་གཏམ་ནང་འཁོད་གྱི་དོན་ཆ་18
པའི་ནང་དམིགས་སྤྱོད་ལྷན་སྤྲུལ་དང་། དཔྱད་ཤེས། བསམ་ཐོའི་རང་དབང་དང་། དེ་བཞིན་དོན་
ཆ་3 པའི་ནང་མིའི་བདེ་སྤྱང་དང་རང་དབང་། འཇོ་སྤྱོད་ཁེ་དབང་། དོན་ཆ་5 པའི་ནང་
མནར་གཅོད་དང་གཏུག་སྤྱོད་། མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་སྤྱོད་སྒྲུབ། ཆད་གཅོད་བཅས་ལས་རང་
དབང་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་ཁེ་དབང་། དོན་ཆ་9 པའི་ནང་ཕྱལ་ཁྱོད་དང་བཀག་བསྐྱེད། བཅན་
ཤེད་གྱི་འཁྱབ་རྒྱུ་ཐོག་ས་ལས་རང་དབང་ཡོངས་སྤྱོད་གྱི་ཁེ་དབང་། དོན་ཆ་10 པའི་ནང་དྲ་
གཞག་ཁྲིམས་ཞིབ་ཁེ་དབང་། དོན་ཆ་13 པའི་ནང་རང་དབང་ལས་འགྲུལ་ཡོངས་སྤྱོད་གྱི་ཁེ་
དབང་། དོན་ཆ་19 པའི་ནང་སྤྱི་བརྗོད་རང་དབང་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་ཁེ་དབང་བཅས་བཞོད་
ཡོད།